

ΣΑ142 ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

ΚΑΒΑΛΛΑΡΗ ΝΕΚΤΑΡΙΑ

Αγία Σοφία

Το όρος των Ελαιών

Αντικείμενα αφιέρωσης

Οι πρώτες Χριστιανικές εικόνες εμφανίζονται τον 4ο αι. και έχουν τις ρίζες τους στις ρωμαϊκές νεκρικές προσωπογραφίες (φαγιούμ)

Φαγιούμ

Βυζαντινές εικόνες

ΧΡΩΣΤΙΚΕΣ

Είχαν φυτική, ζωική ή ορυκτή προέλευση και χρησιμοποιούνταν σε μορφή σκόνης.

μπλε κοβαλτίου

ώχρα

πράσινο τσιμέντου

κόκκινο καδμίου

ούλτρα μαρίνα

αιγυπτιακό μπλε

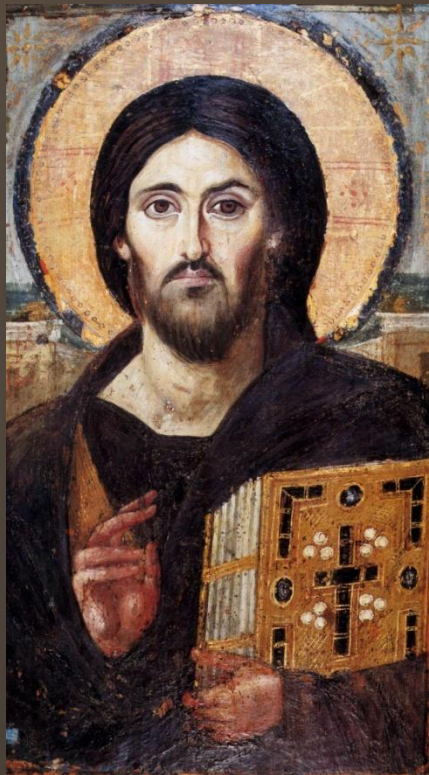

Η τεχνική της εγκουστικής

Η χρωστική αναμυγνύεται με θερμασμένο κερί, το οποίο απλώνεται με τη βοήθεια ενός ειδικού εργαλείου, που ονομάζεται κέστρο, πάνω στην επιφάνεια του έργου όσο ακόμα το κερί είναι ζεστό.

Μονή Αγίας Αικατερίνης, Σινά

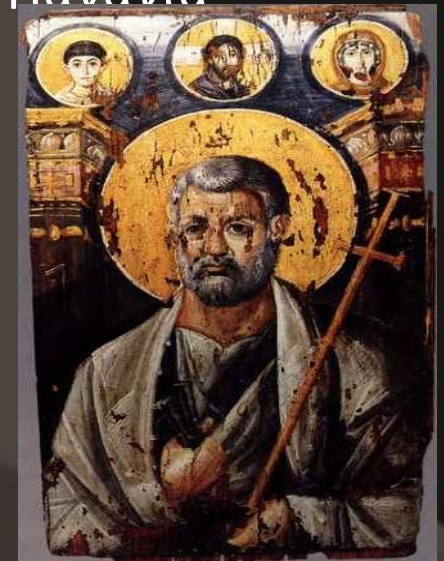
Χριστός Παντοκράτωρ

Θεοτόκος Βρεφοκρατούσα, με τους αγίους Θεόδωρο τον Στρατηλάτη και Γεώργιο και αγγέλους

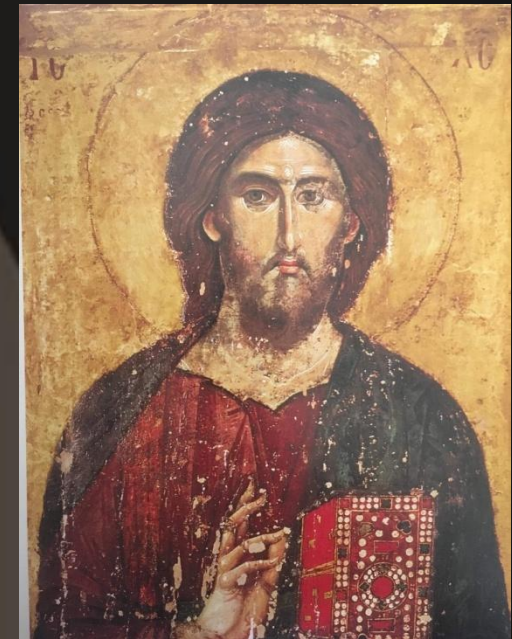
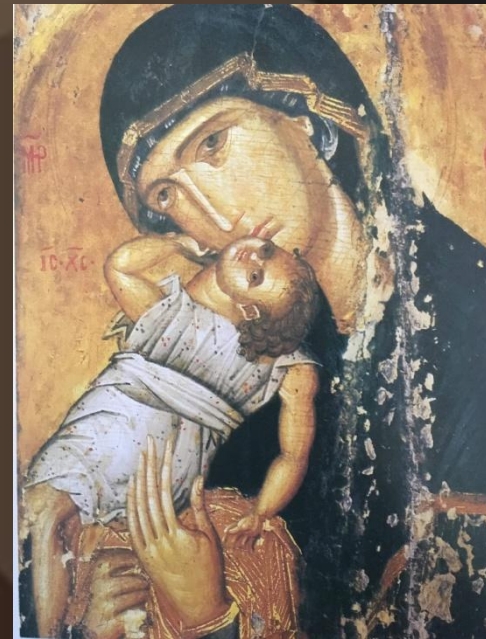
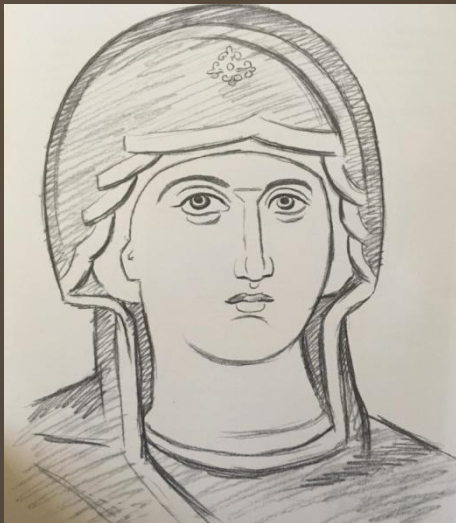

Άγιος Πέτρος και σε μετάλλια ο απόστολος Ιωάννης, ο Χριστός και η Παναγία

Η τεχνική της αυγοτέμπερας

Η χρωστική (τέμπερα σε σκόνη) αναμυγνύεται με ένα μείγμα από κρόκο αυγού και ξύδι και προστίθεται στην ζωγραφική επιφάνεια ακολουθώντας ένα σχέδιο, προχωρώντας στους προπλασμούς, ύστερα σε επάλληλα ζωγραφικά στρώματα και τελειοποιείται με τις ψιμυδιές.

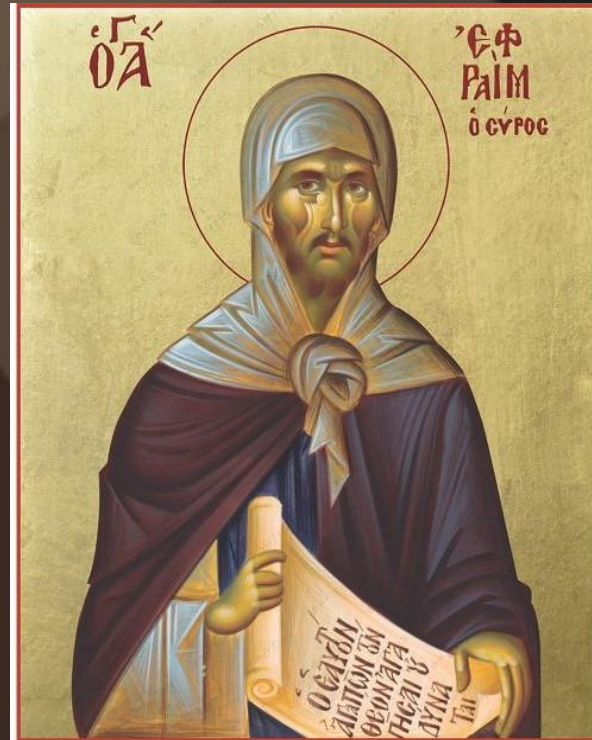

Οι εικόνες ανάλογα με το θέμα τους διακρίνονται σε δυο κατηγορίες, εκείνες που απεικονίζουν σκηνές από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη και έχουν ως στοχο τη διδαχή και εκείνες που απεικονίζουν ιερά πρόσωπα, τον Χριστό, την Παναγία και τους αγίους διακρινόμενες τη μορφή τους.

Η Φλεγόμενη Βάτος

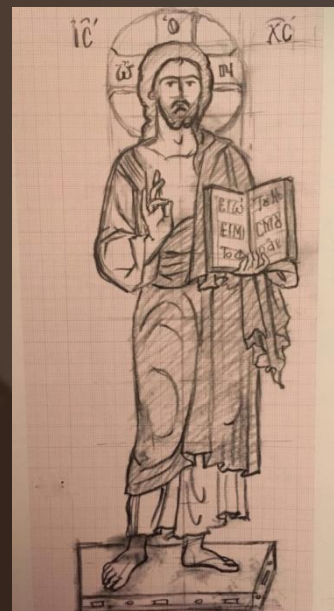
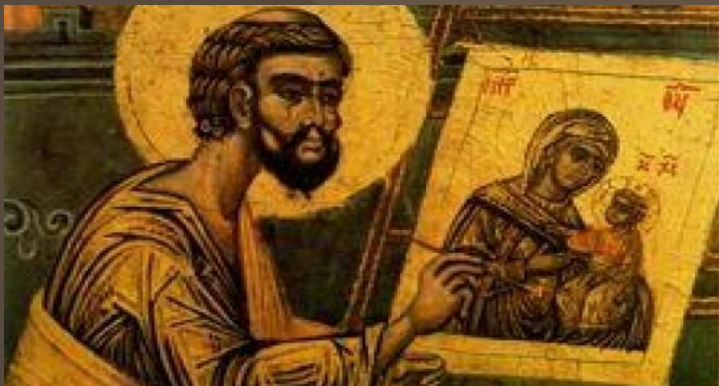
Ο Άγιος Εφραίμ ο Σύρος

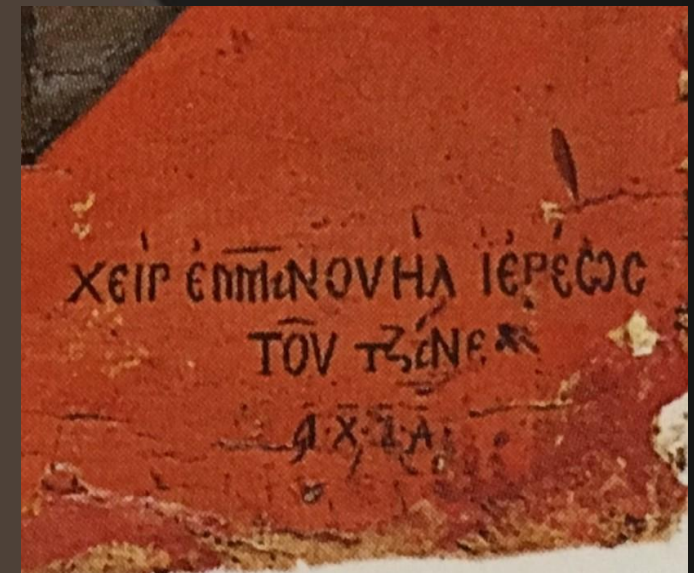
Ο Μεγαλομάρτυς Εφραίμ

Οι Αγιογράφοι, η μαθητεία και τα εργαστήρια

Οι επιγραφές (όταν σώζονται) μαρτυρούν τους αφιερωτές αλλά και τους καλλιτέχνες

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Α.) Εικόνες στις οποίες απεικονίζεται ο ίδιος ο αφιερωτής

- Αγία Ειρήνη
- 9ος-10ος αι.
- Μονή Σινά
- Εδώ απεικονίζεται η Αγία Ειρήνη με δυσανάλογο μέγεθος και μπροστά της γονατιστός ο μοναχός αφιερωτής.

- Χριστός Παντοκράτωρ
- περ.1363
- Οι δύο δωρητές, ο Μέγας Στρατοπεδάρχης Αλέξιος και ο Μέγας Πριμικός Ιωάννης οι οποίοι ίδρυσαν τη Μονή Παντοκράτορος του Αγίου Όρους, στην οποία αφιέρωσαν την εικόνα, απεικονίζονται γονατιστοί στο πλαίσιο της εικόνας, με αφιερωματική επιγραφή να τους συνοδεύει.

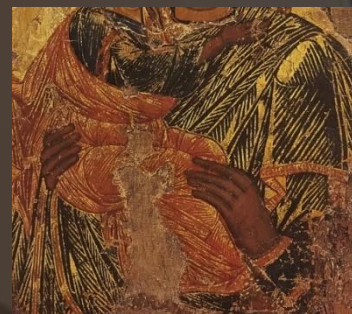

- Η Ψηλάφηση του Θωμά
- 1360-1384
- Η δωρήτρια, Μαρα Παλαιολογίνα, απεικονίζεται μαζί με τον πρώτο σύζυγό της κάτω από τη σκέπη του Ιησού.
- Η εικόνα δωρήθηκε στη Μονή Μεταμορφώσεως

B.) Εικόνες με αφιερωματικές επιγραφές

- Παναγία Ελεούσα
- β' μισό 12ου αι.
- Ναός Παναγίας Χρυσалиνιώτισσας
- Δύο φάσεις καταστροφής, μια φάση επιζωγράφισης και μια φάση συντήρησης.

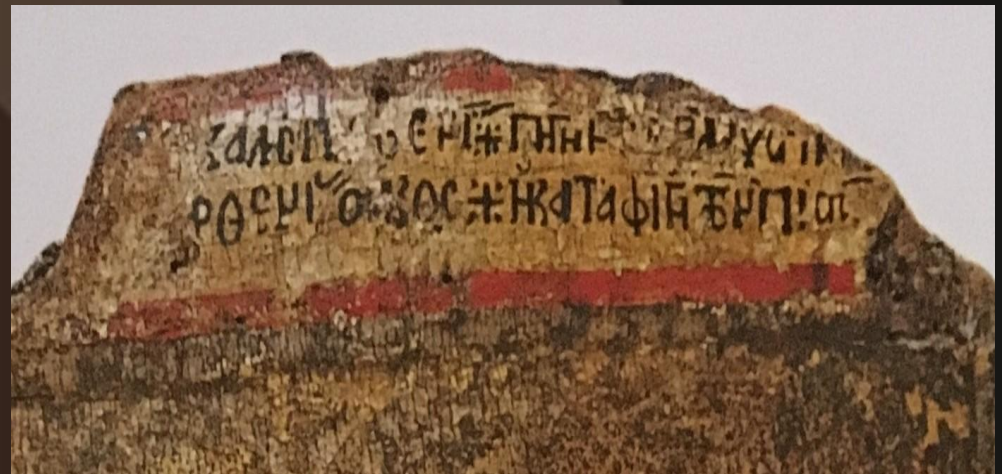

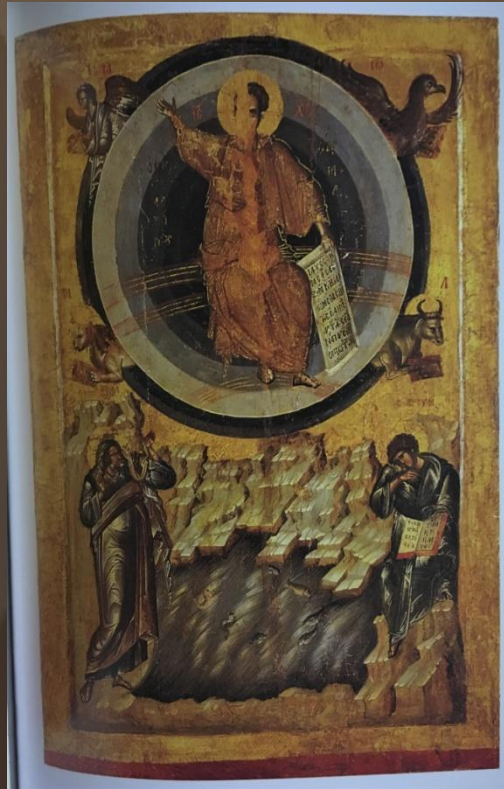
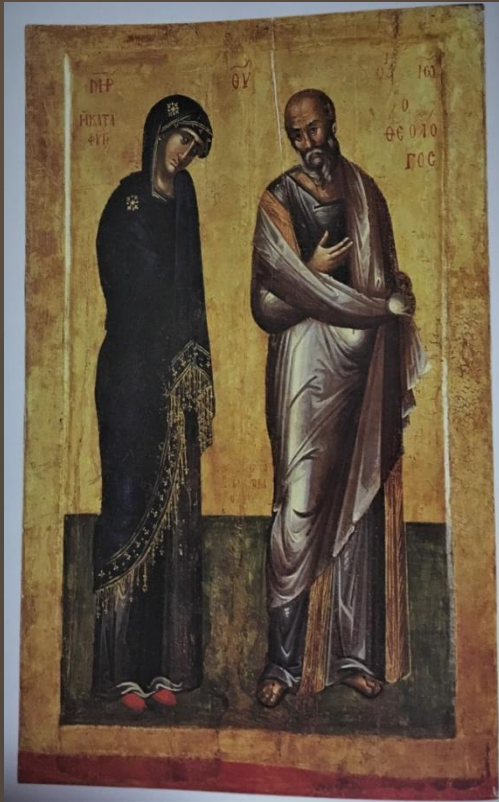

- Άγιος Γεώργιος
- 1266/1267
- Παραγγελιοδότης της μαρτυρείται από την επιγραφή ο Διάκονος της βορειοδυτικής Μακεδονίας, Ιωάννης

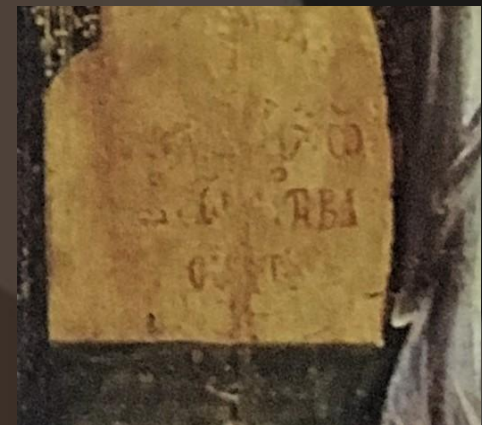

- Αμφιπρόσωπη εικόνα με την Αγία Αικατερίνη από τη μια πλευρά και τον Άγιο Ζωσιμά να μεταλαμβάνει την Οσία Μαρία την Αιγυπτία
- Β' μισό 14ου αι.
- Αφιερωτής ήταν ο μοναχός Μαρκέλλου

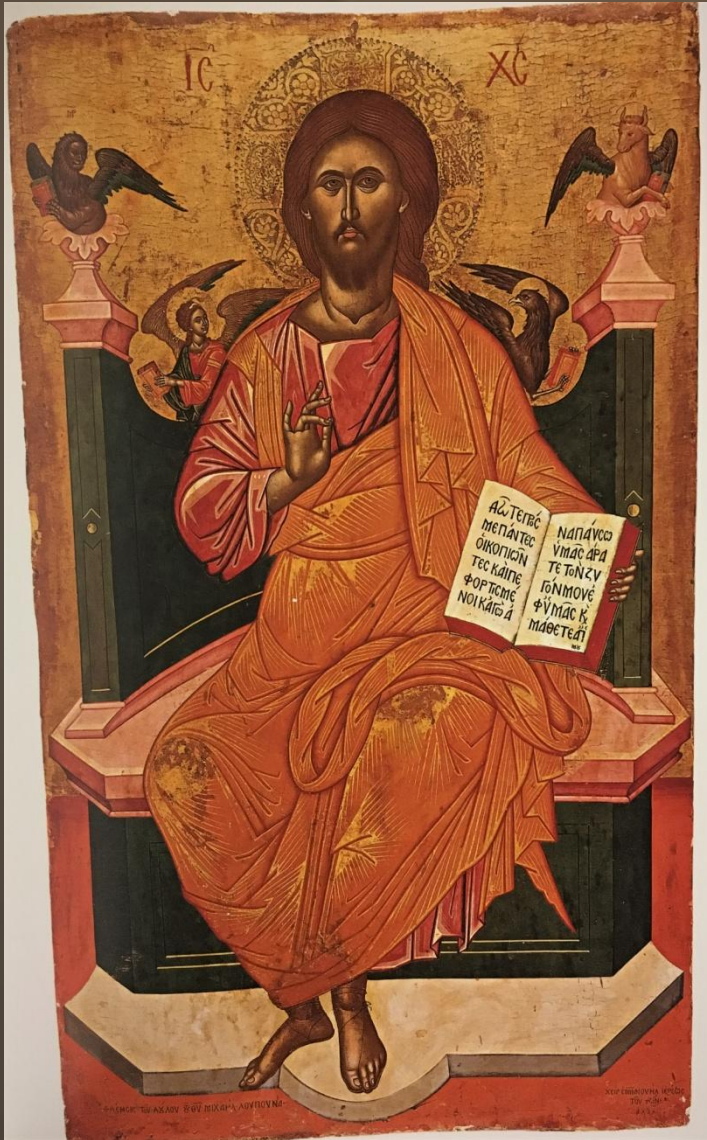

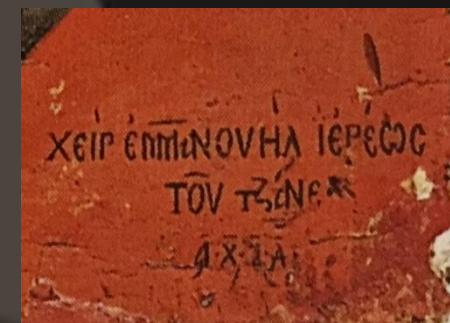
- Αμφιπρόσωπη εικόνα, με την Θεοτόκο Καταφυγή και τον Άγιο Ιωάννη το Θεολόγο στην μια πλευρά και με τον Χριστό Εμμανουήλ, τον προφήτη Ιεζεκιήλ και Αββακούμ στην πίσω πλευρά
- 1395 ή 1371
- Η αφιερώτρια αναγράφεται στην επιγραφή

Ένας σημαντικός καλλιτέχνης του 17ου αι. ήταν ο Εμμανουήλ Τζάνες

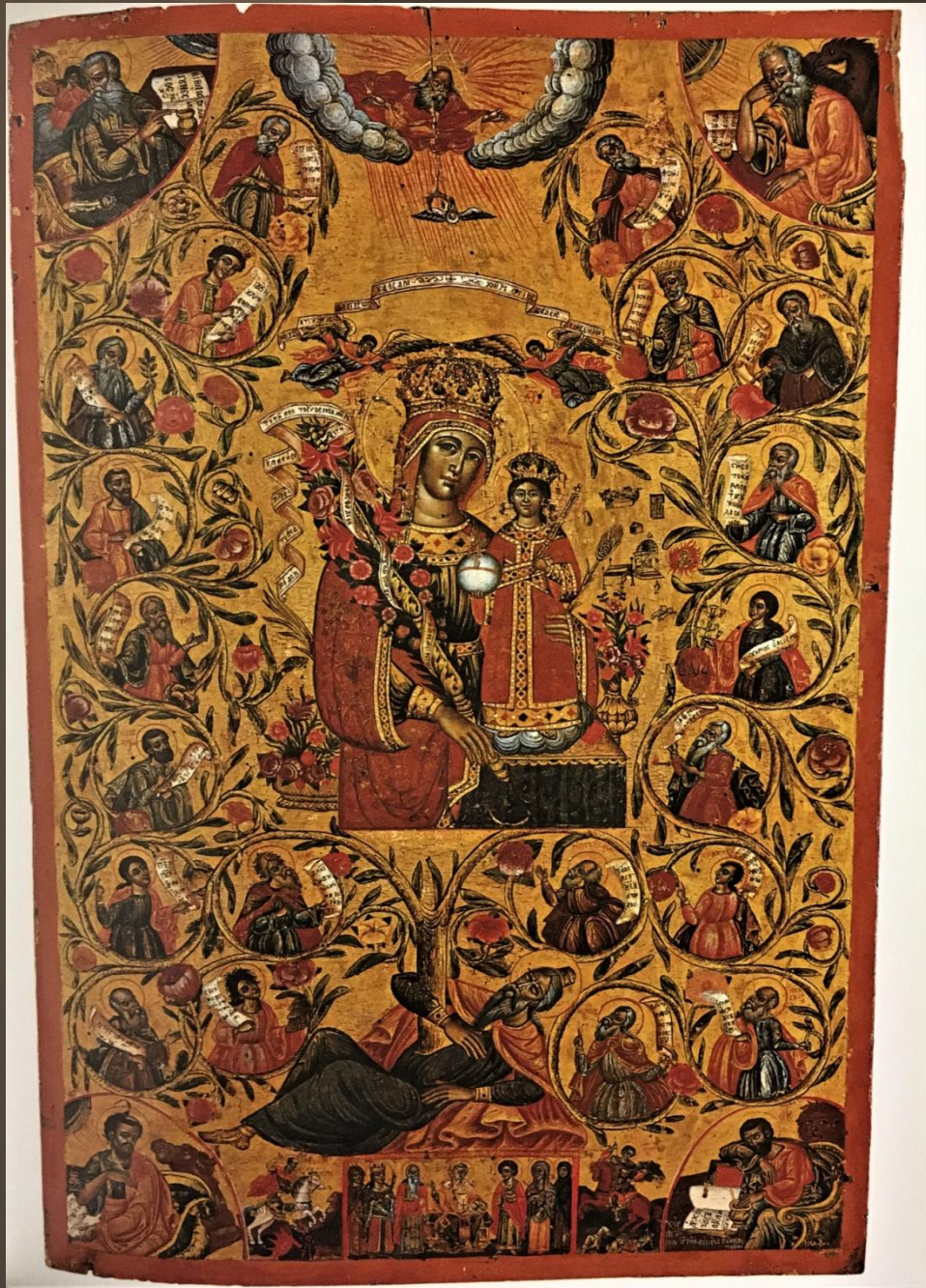
- Ἐνθρονος Χριστός
- 1664
- Μονή Οσίας Φιλοθέης, Αθήνα
- Ως αφιερωτής αναφέρεται στην επιγραφή ο Μιχαήλ Λουπινάς
- Κλλιτέχνης-Εμμανουήλ Τζάνες

- Ένθρονη Παναγία
- 1664
- Μονή Οσίας Φιλοθέης, Αθήνα
- Ως αφιερωτής αναφέρεται στην επιγραφή ο Λεονάρδος Τ[...]
- Καλλιτέχνης-Εμμανουήλ Τζάνες

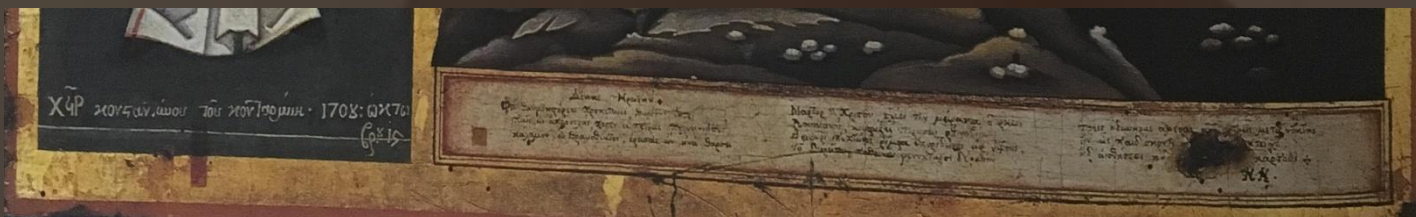
- Παναγία Ρόδον το Αμάραντον
- 1786
- Η εικόνα αυτή αποτελεί συνδυασμό τριών εικονογραφικών θεμάτων: η Παναγία των ρόδων, η ρίζα του Ιεσσαί και το Άνωθεν οι Προφήται
- Καλλιτέχνης-Αντώνιος Σιγάλας

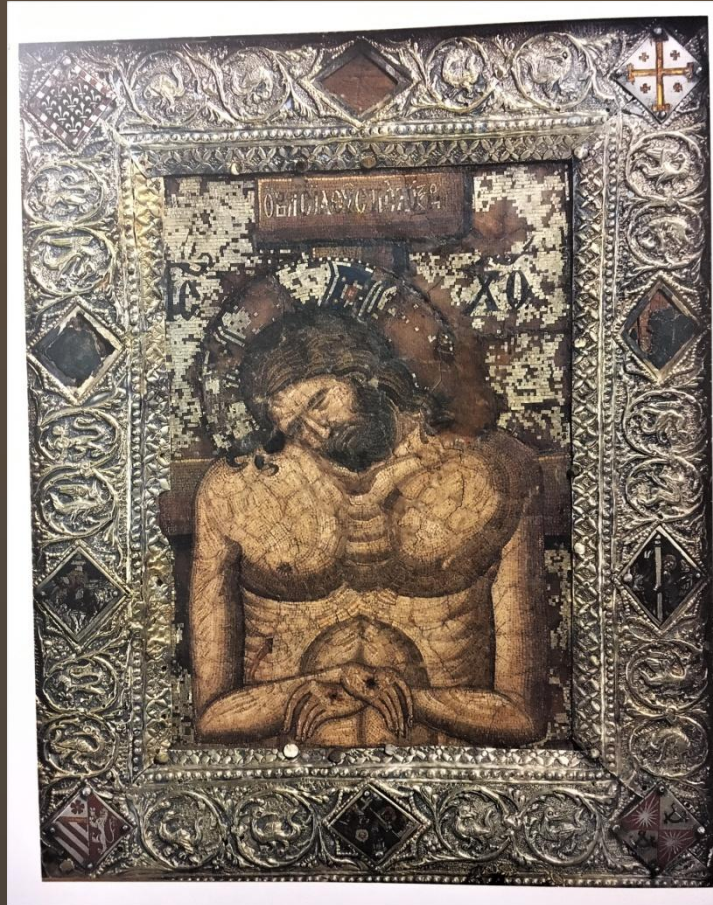
Εικόνα σε ανάμνηση της θαυματουργού σωτηρίας του αναθέτη

- Ο Άγιος Λουκιανός σώζει τον μικρό Σπυρίδωνα Βούλγαρη
- 1708
- Καλλιτέχνης-Κωνσταντίνος Κονταρίνης

Ψηφιδωτή αφιερωματική εικόνα

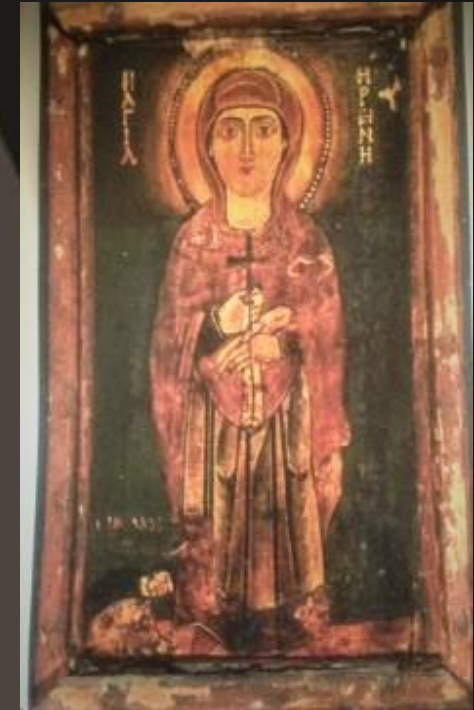

- Η Άκρα Ταπείνωση
- 1386
- Αφιερωτής-Ιταλός ευγενής
Raimondello del Balzo

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι αφιερωματικές εικόνες:

- Απευθύνονται σε όλα τα κοινωνικά στρώματα
- Αποτελούν μέσο επικοινωνίας ανάμεσα στον πιστό και τον Θεό
- Αποτελούν θεολογικές μαρτυρίες
- Αποτελούν καθρέφτες της εκάστοτε κοινωνίας
- Παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες για τους αφιερωτές, τους καλλιτέχνες και την εποχή τους

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Frank G., 2008. "Pilgrimage", The Oxford Handbook of Early Christian Studies , Oxford, 827-841 Frank 2008, 827-841

Βασιλάκη Μ. (επιμ.), 2000-2001. , Μήτηρ Θεού: Απεικονίσεις της Παναγίας στη βυζαντινή τέχνη, Μουσείο Μπενάκη-Αθήνα, 470-492

Βράνου Ι., 2001. Η Τεχνική της Αγιογραφίας: Β' Τόμος, Θεσσαλονίκη, 2001

Αχειμάστου-Ποταμιάνου Μ., 1998. Εικόνες του Βυζαντινού Μουσείου Αθηνών, Υπουργείο Πολιτισμού. Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων

Βοκοτόπουλος Π., 1995. Ελληνική Τέχνη: Βυζαντινές Εικόνες, Αθήνα. Εκδοτική Αθηνών, 1995

https://artic.gr/wp-content/uploads/2014/10/images_eikastika-afierwmata_fayum.jpg

<http://3.bp.blogspot.com/-uF7ZncoY694/VhDvt3wJOUI/AAAAAAAAaZ0/E92nLit0LVI/s1600/%255BClio%2BTeam%255D%2B125-192%2B%2BSoldat%2Bdit%2B>

https://www.xtools.gr/10427-large_default/%CF%87%CF%81%CF%89%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CE%B5-%CF%83%CE%BA%CF%8C

<https://www.google.com/search?biw=925&bih=602&tbm=isch&sa=1&ei=jhjoXKr-BoXMgwe4-r7wDw&q=%CE%B2%CF%85%CE%B6%CE%B1%CE%BD%CF%84>

<https://choratouaxoritou.gr/wp-content/uploads/2018/03/%CE%A0%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B3%CE%AF%CE%B1-%CE%92%CE%AC%CF%84%CE%BF%CE>

<http://www.saint.gr/photos/standard/0505/AgiosEfraim05.jpg>

<https://www.google.com/search?biw=925&bih=602&tbm=isch&sa=1&ei=DxroXLDLB9qEjLsP0qK0mAs&q=%CF%87%CF%81%CF%89%CE%BC%CE%B1%CF%84>

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!